

Bemærkninger til forslaget

Ved grundlovsændringen i 1953 indførtes samtidig med ombudsmandsbestemmelsen en yderlig retssikkerhedsinstans over for administrativt frihedsberøvede, nemlig grundlovens § 71, stk. 7, hvorefter behandlingen af de i stk. 6 nævnte personer skal undergives et af Folketinget valgt tilsyn, hvortil de pågældende skal have adgang til at rette henvendelse. (Stk. 6 omhandler frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen, som ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge).

I henhold til Folketingets forretningsordens § 7, stk. 4, 2. pkt., vælger Tinget 9 medlemmer til tilsynet.

Ved gennemgang af tilsynets beretninger gennem de sidste 10 år kan man danne sig et indtryk af tilsynets aktivitet for at opfylde den grundlovmæssige forpligtelse. Tilsynet har aflagt 6 institutionsbesøg, haft et samråd med socialministeren, haft to klagere i foretræde i Folketinget, men altid klagere i foretræde ved institutionsbesøg, behandlet LSD-sagen, men fundet den for gammel (1978-79). Lov om erstatning for skader ved LSD-behandling blev gennemført i folketingsåret 1985-86.

Som generel regel er det således forslagsstillerne opfattelse, at tilsynet har afvist at behandle sager eller ikke fundet anledning til at kritisere de påklagede forhold.

Det er for forslagsstillerne ikke nogen dyd at kritisere, og det ville være godt, om forholdene for de administrativt frihedsberøvede var sådan, at § 71-tilsynet intet havde at påtale, men forholdene omkring os siger noget andet. Der er i den samme tidsperiode dukket den ene sag om de administrativt frihedsberøvedes meget tvivlsomme forhold på vore institutioner op efter den anden, uden at det har afspejlet sig i større aktivitet i § 71-tilsynet.

Tilsynets sammensætning af folketingsmedlemmer kan være årsagen til denne handlingslammelse, bl.a. fordi det på institutionerne kan forventes, at Folketinget efter en kritisk udtalelse over for forskellige forhold, som direkte kan henføres til

den førte økonomiske politik i Folketinget, vil være parat til at give sådanne økonomiske muligheder for den pågældende institution, at de kritiske forhold rettes op, hvilket sjældent vil være tilfældet. Endvidere er der blandt folketingspolitikere en accept af det kommunale selvstyre og lokale prioriteringer.

§ 71-tilsynet indfrier ikke den forventning, befolkningen principielt må have til et tilsyn, som er lovfæstet i grundloven og sammensat af Folketinget. Ganske vist er der stort ukendskab til tilsynets eksistens, og der gøres meget lidt for at bringe oplysninger ud om tilsynet. Tilsynet er f.eks. ikke omtalt i Justitsministeriets pjece om klageadgang for administrativt frihedsberøvede. Da tilsynet bad Justitsministeriet omtale tilsynet i denne pjece, meddelte ministeriet i 1985, at man ved genoptrykning ville overveje at omtale tilsynet. Samme forhold gør sig gældende om Justitsministeriets vejledning om psykiatriske patienters retsstilling og rettigheder samt Socialministeriets bekendtgørelser om magtanvendelse i institutioner for psykisk og fysisk handicappede og for børn og unge.

Der er for forslagsstillerne ingen tvivl om, at der er behov for et tilsyn med behandlingen af administrativt frihedsberøvede, og at der bør være den fornødne sekretariatsbistand, som kan foretage sagsbehandling og nærmere undersøgelse af henvendelser. Endvidere bør tilsynet have den fornødne handlefrihed i forhold til den besluttende myndighed. Hvis grundlovens bestemmelser i § 71, stk. 7, skal respekteres, er der for forslagsstillerne ingen tvivl om, at tilsynet skal sammensættes af personer, der har et indgående kendskab til de områder, hvor der finder administrativ frihedsberøvelse sted.

Valg til dette tilsyn foreslås derfor at ske på baggrund af indstillinger fra foreninger som Galebevægelsen, Evnesvages Vel, Sindslidendes Vel, Forældrelandsforeningen for Børne- og Ungdomsbistand, der er en landsdækkende forældreorganisation for børn i døgninstitutioner. Indstillinger